

Na pedagogické fakultě BOHEMISTIKA A RUSISTIKA

Literární vědě na pedagogické fakultě připadl od jejího začátku především velký úkol pedagogický. Pro prudký rozvoj základního, všeobecně vzdělávacího školství, jehož obsah a pojetí se ve srovnání s předválečnou dobou podstatně změnil, bylo nutno připravit nejen množství učitelů českého a ruského jazyka, ale i vysoké počty posluchačů studia interního.

Teoretickým východiskem literární vědy na pedagogické fakultě byl zprvu literárněvědný strukturalismus, jehož aspekty byly potlačovány nejdříve zdůrazňovaným zřetelem k literárnímu vývoji a pak stále častějším využíváním marxisticky orientované literární vědy, především sovětské. Na tomto základě snažili se podat svůj příspěvek k tvorbě učebních plánů a osnov pro pedagogické fakulty a jejich obměny čelní učitelé semináře, potom katedry a dnes oddělení českého jazyka a literatury katedry filologie (prof. Josef Hrabák, doc. Josef Veselý a další). Prof. Hrabák pokračoval v téže době ve svých srovnávacích studiích versologických a zahájil činnost editorskou.

S rostoucí dělbou práce a rozvojem činnosti na úseku literárněvědném vymezovaly se postupně okruhy činnosti a zájmů jednotlivých pracovníků. Nejdříve docházelo ke specializaci na teorii vyučování české literatury na základní devítileté škole. Po řadě externích spolupracovníků z řad učitelských se postupně tímto oborem zabývali doc. *Oldřich Audy* (* 1911), doc. *František Tenčík* (* 1912), doc. *Josef Veselý* (* 1919) a dr. *Věra Vařejková* (* 1931). Zatímco Josef Veselý se soustředil na problematiku jedné z vývojových fází metodiky literární výchovy a František Tenčík věnoval pozornost interpretaci literárních textů na nižším stupni ZDS, Věra Vařejková se problematikou oboru zabývala v širším rozsahu a také za pomoci různých metod, které ji odváděly od marxistickoleninského metodologického základu oboru a sblížovaly s literárněvýchovnými koncepcemi Felixe Vodičky a jeho spolupracovníků.

Od roku 1971 pracuje v tomto oboru dr. *Dagmar Dorovská* (* 1938), jejímž úkolem je upevnění a prohloubení metodologické báze předmětu, zpracování jeho historie a účast na tvorbě nové komplexní koncepce literární výchovy na ZDS.

Současně se konstituovala jako samostatný předmět bádání i výuky teorie a historie literatury pro mládež. Zatímco František Tenčík přešel pracovat v tomto oboru na filosofickou fakultu UJEP, pokračoval v něm na pedagogické fakultě Oldřich Audy, který jej pojal především jako úkol pedagogický.

Po odchodu Audyho do důchodu se ujala této literárněvědné disciplíny dr. *Naděžda Siegllová* (* 1944), která k ní přistupuje na základě znalostí literárněhistorické problematiky 20. století a studia programových statí, ovlivňujících vývoj literatury pro mládež od poloviny století devatenáctého. Historický přístup k literární problematice reprezentuje dr. *Zdeněk Zapletal* (* 1926), který se soustřeďuje na českou literaturu devatenáctého století včetně literatury pro mládež dané epochy. Vzhledem k tomu, že předmětem jeho studia bývají často jevy moravské provenience, propracovává postupně též otázky literárního regionalismu a jeho vztahu k literatuře celonárodní.

Problematikou literárního stylu se za svého působení na pedagogické fakultě zabýval doc. *Zdeněk Kožmín* (* 1925). Jeho pojetí této problematiky bylo ovlivněno metodologicky strukturalismem a některými jinými nemarxistickými metodologiemi, jimiž se snažil rozšířit své badatelské metody.

Z hlediska stylistiky přistupoval k literárněvědné problematice též dr. *Jiří Rambousek* (*1927), který se především soustředil na otázky české literatury za druhé světové války. V některých svých pracích nedocenil obsahové aspekty literární formy a filosoficko-metodologické aspekty některých soudobých literárněvědných systémů či koncepcí.

Mezidruhovými vztahy v umění, problematikou literárního žánru a ideově-estetickými významy literárních jevů se zabývá doc. *Josef Veselý*, který se soustřeďuje na teorii literatury a literaturu 20. století.

V oboru české literatury se tak podařilo rozvinout dělbů práce do té míry, že zahrnuje celou základní literárněvědnou problematiku, jejíž znalost předpokládají učební plány a osnovy. Zároveň se také zřetelněji ve vědecké a pedagogické činnosti uplatňuje zřetel k potřebám literárněvědné a literárněvýchovné práce učitelů českého základního školství.

Literárněvědná rusistika má na pedagogické fakultě UJEP za hlavní úkol prezentovat vývoj a současný stav sovětského literárněvědného myšlení stejně jako vývojovou dynamiku ruské a sovětské literatury. Tento úkol plní v rámci bohatě rozvětvených forem studia ruského jazyka i literatury i v podobě extenzní činnosti ve Svazu československo-sovětského přátelství.

Z postavení literárněvědné rusistiky v rámci rozvíjející se české kultury vyplynulo zcela logicky, že věnuje více pozornosti ideové a výchovné stránce ruské a zejména sovětské literatury a neopouští zřetel k realitám, jejichž znalost je k pochopení sovětské skutečnosti nezbytná. Doc. *Ivan Ščaděj* (*1922), jako její po léta jediný reprezentant, se proto soustředil především na spolupráci při tvorbě učebnic ruské a sovětské literatury pro rusisty na českých pedagogických fakultách, má rozhodný podíl na vydávání rusistického časopisu při SČSP a vlastní literárněkritickou činnost pak rozvinul především v sovětských literárních časopisech, v nichž prokazuje svůj trvalý smysl pro společenskou funkci literárních jevů.

Dr. *Liběna Skálová* (*1924) soustřeďuje svůj pedagogickovědecký zájem na klasickou ruskou literaturu, zatímco vlastní její vědecká činnost je věnována otázkám literatury porevoluční.

Josef Veselý

